

PREGĂTIREA CADRELOR ȘTIINȚIFICE, – UN IMPERATIV AL TIMPULUI

Nicolae Stratan
doctor;

director general,

Centrul de instruire universitară,
postuniversitară și perfecționare al A.Ș.M.

Direcțiile strategice ale științei și inovării, adoptarea Codului cu privire la știință și inovare, precum și aderarea Republicii Moldova la Procesul de la Bologna au impus necesitatea renovării politicii în domeniul de pregătire a cadrelor științifice.

Un rol important în acest context îi revine Centrului de instruire universitară, postuniversitară și perfecționare. Fondat în anul 2004, în conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare, Centrul contribuie la crearea unui sistem eficient în domeniul educației academice din Republica Moldova.

Sarcina de bază a activității o constituie atât organizarea calitativă și eficientă a pregătirii cadrelor de tineri cercetători, cât și formarea profesională continuă a cadrelor științifice de înaltă calificare. De asemenea, Centrului îi revine și rolul de monitorizare a procesului de pregătire a cadrelor în instituțiile cu activitate de doctorat din țară.

Spre a îmbunătăți activitatea de pregătire a tinerilor cercetători, printr-o hotărâre a Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică, a fost reconfirmat dreptul mai multor instituții de învățământ superior și de cercetare științifică de a exercita activități de doctorat. Astfel, prin dispozițiile CNAA au fost abilitați cu dreptul de conducător/consultant al tezelor de doctorat 818

cadre științifico-didactice și cercetători științifici, s-au revizuit programele pentru examenul de doctorat, atât la disciplinele generale, cât și la unele specialități.

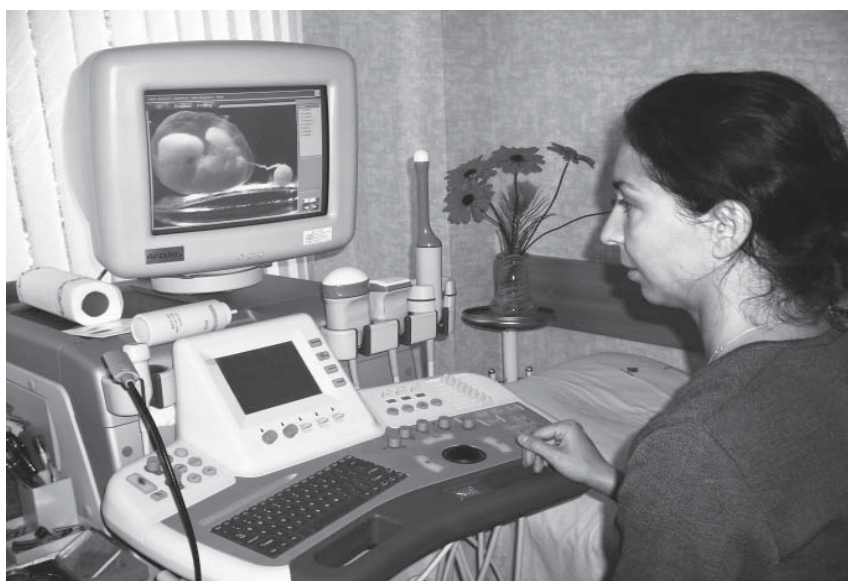
În Republica Moldova pregătirea cadrelor științifice prin doctorat și post-doctorat se desfășoară la peste 130 specialități în 43 instituții cu activitate de doctorat, în care își fac studiile 1685 de doctoranzi, la post-doctorat - peste 40 persoane și în calitate de competitori - aproximativ 480 persoane.

La Centrul de instruire universitară, postuniversitară și perfecționare își fac studiile 265 de doctoranzi. Din ei: la forma de învățământ de zi 155 persoane, la frecvența redusă – 110 persoane. La post-doctorat – 10 persoane. În calitate de competitori lucrează asupra tezei de doctor 104 persoane.

Actualmente s-a încheiat perioada de admitere la doctorat. Pentru anul de studii 2007 - 2008 sunt prevăzute 290 locuri cu finanțare de la bugetul de stat, dintre care: la forma de învățământ de zi - 160 și la frecvența redusă – 130. La post-doctorat au fost planificate 28 de locuri.

De menționat faptul că, odată cu schimbarea condițiilor de admitere (media diplomei trebuie să fie nu mai mică de 8 și nota la specialitate – 9), la studii prin doctorat se înmatriculează tineri și tinere care dau dovadă de cunoștințe foarte bune atât la examenele de admitere, cât și la cele de doctorat.

În contextul pregătirii cadrelor științifice tinere

*Laboratorul fiziologiei stresului, adaptării și sanocreatologiei generale.
Colaborator științific Rodica Frunze*

un rol deosebit la revine savanților cu renume în lumea științifică, autori de lucrări valoroase, fondatori ai școlilor științifice. Nominalizarea conducătorilor tezelor de doctor sau consultanților științifici ai tezelor de doctor habilitat se efectuează din rândurile acestor savanți.

Activitatea de cercetare a doctoranzilor și competitorilor se desfășoară sub îndrumarea a circa 800 de conducători științifici cu grad de doctor, doctor habilitat și titlul onorific de membru corespondent și academician.

Totodată, urmărind dinamica creșterii numărului total al doctoranzilor pe domenii științifice, se poate observa că aceasta este foarte diferită. Cei mai mulți doctoranzi se îndreaptă spre domeniul științelor umanistice, cu preponderență la specialitatea de drept, iar la științele exacte - în domeniul economiei. Astfel, în cadrul AȘM, din 226 de persoane (doctoranzi și competitori) care își fac studiile în domeniul științelor umanistice, 120 persoane au ales dreptul, iar din 73 de persoane (doctoranzi și competitori) din domeniul științelor exacte, au dat preferință domeniului economiei - 24 persoane.

Este evident că întreaga activitate în perioada doctoratului trebuie să finalizeze cu susținerea tezei de doctorat. Din păcate, circa 80% din doctoranzi nu susțin teza de doctor în termenele stabilite. De asemenea, un număr impunător de tineri cercetători trec în altă sferă de activitate sau părăsesc țara. În anul 2006, din 361 de absolvenți ai instituțiilor cu activitate de doctorat au susținut teza de doctor doar 18 persoane, din 12 post-doctoranzi absolvenți au susținut teza 2. Cauzele acestei situații sunt multiple. Finanțarea insuficientă a științei, laboratoarele cu utilaj depășit complică desfășurarea cercetărilor științifice necesare. Altă cauză o constituie problema socială: nivelul scăzut de viață al doctoranzilor, lipsa spațiului locativ și lipsa perspectivei de a fi angajat în sfera științei cu un salariu decent.

Pentru stimularea activității doctoranzilor, CSSDT a întreprins mai multe acțiuni:

- a fost majorat numărul Burselor de excelență, de la 15 la 20, acordate de Guvernul Republicii Moldova, precum și valoarea acestora, de la 1500 lei la 2000 lei lunar;

- au fost instituite 7 Burse nominale (pe domenii) în valoare de 1200 lei lunar (Bursele „Anton Ablov”, „Nicolae Anestiade”, „Valentin Belousov”, „Dimitrie Cantemir”, „Boris Matienko”, „Sergiu Rădăușanu”, „Petru Ungureanu”);

- în anul 2006 au fost majorate bursele doctoranzilor, care actualmente constituie respectiv: în anul I - 600 lei, în anul II- 650 lei, în anul III- 750 lei;

- doctoranzii beneficiază de delegații de documentare peste hotare și în țară;

- în măsura posibilităților, doctoranzilor li se acordă susținere financiară pentru procurarea materialelor necesare realizării temei de cercetare.

În scopul formării profesionale continue a cadrelor științifice, în anul 2006 au fost organizate cursuri de perfecționare pentru șefii de laborator/sector (conform vechii structuri) din institutele Academiei de Științe a Moldovei. Tematica cursurilor s-a axat pe următoarele probleme: promovarea politicii de stat în sfera științei și inovării, direcțiile strategice ale activității în sfera științei și inovării, cadrul juridic al sferei științei și inovării, metodologia științei (pe domenii), managementul financiar, managementul și expertiza proiectelor, gestionarea documentelor de ordin intern, disponibilitatea Bibliotecii Științifice a AȘM de a deservi cercetările științifice. Colaboratorii științifici din institutele Academiei de Științe a Moldovei au beneficiat de stagii de formare continuă în diferite instituții științifice din Federația Rusă, România și Ucraina.

Este evident că în ultimii ani s-au înregistrat anumite schimbări pozitive în domeniul pregătirii cadrelor științifice.

Cu toate acestea, este necesară și în continuare promovarea unor acțiuni menite să îmbunătățească procesul de pregătire a cadrelor științifice, și anume:

- Elaborarea și implementarea unui sistem eficient de organizare și desfășurare a studiilor prin doctorat și post-doctorat și racordarea lor la realitățile europene;

- Modificarea metodologiei de admitere la doctorat. Admiterea să se efectueze în baza concurselor proiectelor de cercetare.

- Elaborarea unui Program de pregătire a cadrelor științifice la nivel național în baza unei analize ample a situației din domeniu și a necesităților statului;

- Adoptarea unor măsuri în vederea respectării standardelor calității instruirii și cercetărilor științifice;

- Elaborarea programului de susținere social-economică a tinerilor savanți, revederea, în acest scop, a sistemului de acordare a bursei, acordarea de credite și împrumuturi pentru studii;

- Asigurarea doctoranzilor cu cămin.